

CURTEA DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 76-84-88; Fax: (022) 66-05-89

АПЕЛЛЯЦИОННАЯ ПАЛАТА КИШИНЭУ

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4,
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Тел. (022) 76-84-88; Факс: (022) 66-05-89

№ 4-35/12-9-16 din 13.04.16

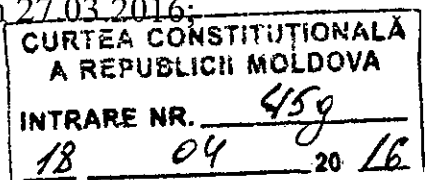
La № _____ din _____

Curtea Constituțională a Republicii Moldova Domnului Alexandru Tănase Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28, MD-2004

În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a), g) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Vă expediem sesizarea despre verificarea constituționalității prevederilor art. 304 alin. (1), art. 186 alin. (6), art. 175 alin. (1) și art. 185 alin. (1) CPP RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20, art. 25 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova.

Anexă:

- Actul de sesizare, pe 14 file;
- Copia cererii privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea verificării constituționalității prevederilor art. 304 alin. (1), art. 186 alin. (6), art. 175 alin. (1) și art. 185 alin. (1) CPP RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20, art. 25 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova, pe 9 file;
- Procesul-verbal de sesizare despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea infracțiunii;
- Ordonanța privind începerea urmăririi penale;
- Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 28.01.2016, ora 11:40-13:00;
- Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 28.01.2016, ora 14:00-15:20;
- Proces-verbal de reținere din 13.02.2016;
- Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 13.02.2016;
- Ordonanța de punere sub învinuire din 15.02.2016;
- Mandat de arestare din 16.02.2016;
- Cerere de recurs din 19.02.2016;
- Decizia instanței de recurs din 23.02.2016;
- Demers privind prelungirea măsurii preventive din 23.02.2016; încheiere judecătorului de instrucție din 26.02.2016;
- Cerere de recurs din 29.02.2016;
- Demers privind prelungirea măsurii preventive din 24.03.2016;
- Proces-verbal de examinare a imaginilor video din 19.02.2016;
- Cerere privind excepția de neconstituționalitate din 27.03.2016;

- Încheierea judecătorului de instrucție din 27.03.2016;
- Încheierea judecătorului de instrucție din 28.03.2016;
- Încheierea judecătorului de instrucție privind prelungirea termenului de arest din 28.03.2016;
- Cerere de recurs din 30.03.2016;
-

Materialele (în copii), pe 46 file.

Cu înalte considerațiuni,

Judecătorii Curții de Apel Chișinău

Iordan Iurie

Lîsîi Ghenadie

Vrabii Silvia

CURTEA DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 76-84-88; Fax: (022) 66-05-89

АПЕЛЛЯЦИОННАЯ ПАЛАТА КИШИНЭУ

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4,
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Тел. (022) 76-84-88; Факс: (022) 66-05-89

Nr. 35/2-9/1 din 13.04.16

La № _____ din _____

SESIZARE

**Prezentată în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a), g) din
Constituție**

I. AUTORUL SESIZĂRII:

Curtea de Apel Chișinău, judecătorii Iurie Iordan, Ghenadie Lîsîi și Silvia Vrabii.

Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4, e-mail: cac@justice.md, tel. (022) 76-84-88, fax: (022) 66-05-89.

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității prevederilor art. 304 alin. (1), art. 186 alin. (6), art. 175 alin. (1) și art. 185 alin. (1) CPP RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20, art. 25 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova.

III. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI EXAMINATĂ DE CĂTRE INSTANȚA DE RECURS.

Morozan Dumitru Simion este învinuit de către organul de urmărire penală de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (6) CP RM și anume de faptul că în perioada lunilor decembrie 2015 - februarie 2016, urmărind scopul obținerii de mijloace bănești, prin amenințarea cu aplicarea violenței fizice și chiar moartea, l-a șantajat pe Crîlov Oleg Nicolai și anume a cerut de la acesta bani în sumă de 6 000 dolari SUA, care conform ratelor oficiale ale BNM constituie, 120 420 lei, în următoarele circumstanțe:

La data de 12.02.2016, aproximativ la ora 16:00 și respectiv la data de 13.02.2016, aproximativ la ora 15.00, Morozan Dumitru Simion, împreună și de comun acord cu Radovanov Iurii Iurii și Șevcenco Veaceslav Ivan, cu mijlocul de transport de model "Dacia Logan" cu numărul de înmatriculare CSL 241, aflat în posesia ultimului, au mers în oficiul SRL "Grand Premium", care este distribuitorul

oficial al companiei "Mercedes Benz" în Republica Moldova, unde sub un pretext inventat, avînd scopul dobîndirii ilicite a bunurilor altei persoane, ameninţînd cu violenţă fizică şi moartea pe Şeful Direcţiei Pază ai întreprinderii menţionate, Crîlov Oleg Nicolae cît şi membrii familiei acestuia, au cerut transmiterea banilor în suma de 6 000 dolari SUA, care conform ratelor oficiale ale BNM constituie, 120 420 lei chipurile onorariu pentru datoria încasată anterior de la debitorul SRL „Grand Premium”.

Potrivit declaraţiilor părţii vătămate, pretinsa infracţiune de şantaj a fost consumată la data de 16.12.2015. în cadrul audierii, partea vătămată nu a indicat că Dumitru Morozaan ar fi fost implicat în careva acţiuni ilegale, sau cel puţin, că l-ar fi cunoscut pe învinuit pînă la data de 28.01.2016.

La data de 28.01.2016, a fost emisă o ordonanţă privind pornirea urmăririi penale conform elementelor infracţiunii prevăzute de art. 189 alin. (6) CP RM, în care au fost indicate ca fiind constatate următoarele elemente faptice:

La data de 28.01.2016 în adresa organului de urmărire penală al DGUP a parvenit plîngerea cet. Crîlov Oleg Nicolae, prin care solicită organele de poliţie atragerea la răspundere penală cet. Cananău Ghenadie Vasile, a.n. 20.08.1988, persoana pe nume „Sergiu”, alias „Farmazon” şi persoana pe nume „Jurie”, care este angajat al așa numitei structuri de forţă a regiunii transnistriene, care în perioada lunilor decembrie 2015-ianuarie 2016, sub un pretext inventat, avînd scopul dobîndirii ilicite a bunurilor altei persoane, ameninţînd cu violenţă fizică şi moarte pe ultimul cit şi membrii familiei acestuia, cer transmiterea banilor în sumă de 6000 dolari SUA.

Din materialele administrate, rezultă că a fost comisă infracţiunea, prevăzută de art. 189 alin. (6) Cod Penal, şantajul. La aceeaşi dată, 28.01.2016, în intervalul de timp 14.00-15.20 min., partea vătămată a fost audiată repetat, declaraţiile fiind identice cu cele indicate la pct. 5.

Potrivit materialelor cauzei penale, la data de 13.02.2016, Dumitru Morozaan le-a acordat persoanelor indicate în ordonanţa privind pornirea urmăririi penale servicii de transport, însoţindu-i la o întîlnire cu partea vătămată, care a avut loc la sediul societăţii comerciale care şi-a recuperat datoria de la debitor (pct. 5). în cadrul audierii, partea-vătămată a indicat că Dumitru Morozaan ar fi avut rol de arbitru. Ultimul a fost reţinut la locul pretinsei fapte infracţionale.

Imediat după reţinerea persoanelor, care ar fi fost implicate în comiterea infracţiunii de şantaj, la data de 13.02.2015, începînd cu ora 15.19, a fost audiată partea-vătămată, care nu a indicat că Dumitru Morozaan l-ar fi şantajat.

În aceeaşi zi, la ora 18.10, a fost întocmit procesul-verbal de reţinere a cet. Morozaan Dumitru, în care, la compartimentul „temeiurile şi motivele reţinerii”, a fost transcris conţinutul ordonanţei privind pornirea urmăririi penale (pct. 6).

În procesul-verbal au fost indicate date eronate privind perioada reţinerii de facto a persoanei - „ora 15.59 min”. În realitate, Dumitru Morozaan a fost reţinut pînă la începerea audierii părţii vătămate (pct. 9), circumstanţele cauzei permit a se presupune că pînă la ora 15.10.

Ulterior, fără a fi pornită urmărirea penală în privinţa lui Dumitru Morozaan sau a faptelor care i se reproşează, la data de 15.02.2016, a fost emisă o ordonanţă de punere a persoanei sub învinuire, incriminîndu-i-se săvîrşirea infracţiunii prevăzute

de art. 189 alin. (6) CP RM. În timpul acțiunii procesuale, apărătorul a pus în evidență vătămările procedurale invocând nulitatea ordonanței în temeiul art. 14; 51; 52; 113 CP în coroborare cu art. 7; 251; 281 CPP, art. 6 CEDO, a jurisprudenței CtEDO fondată pe Hotărîrea în cauza Adrian Constantin vs România.

În speță, datorită principiului oficialității procesului, în cazul în care ar fi existat condițiile prevăzute de art. 274 alin. (1) CPP, organul de urmărire penală era obligat să emită o ordonanță privind pornirea urmăririi penale în raport cu faptele pretinse a fi prejudiciabile, consumate la data de 13.02.2016. Aceasta, deoarece ordonanța din 28.01.2016, (pct. 6) a fost întocmită fără rezerve, fiind emisă în privința faptelor comise de persoane concrete și într-o perioadă determinată - „decembrie 2015 - ianuarie 2016”.

La data de 16.02.2016, judecătorul de instrucție din cadrul Judecătoriei sec. Centru, mun. Chișinău a emis o încheiere privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest în privința învinutului, pe un termen de 15 zile, cu calcularea termenului din 13.02.2016 ora 15.59 (pct. 10).

În prealabil procurorul nu a emis o ordonanță în conformitate cu prevederile art. 304 alin. (1) CPP RM, prin care să dispună începerea procedurii aplicării măsurii procesuale de constrângere - arestării preventive.

La data de 23.02.2016, examinînd cererea de recurs declarată împotriva încheierii judecătorului de instrucție, Curtea de Apel Chișinău a constatat prin decizia sa că apărătorul a invocat inadmisibilitatea plasării persoanei în arest în cazul în care nu există o ordonanță privind pornirea urmăririi penale în privința faptelor care i se reproșează. Ulterior, instanța de recurs a tratat acest argument ca fiind inexistent și, a omis să-și motiveze soluția în raport cu poziția apărării.

La data de 26.02.2016, judecătorul de instrucție din cadrul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, a admis demersul procurorului și a dispus prelungirea termenului de arest preventiv cu 30 de zile, începînd cu data de 28.02.2016 ora 15.59.

La data de 03.03.2016, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul declarat de către partea apărării împotriva încheierii judecătorești.

La data de 25.03.2016, ora 08.57, procurorul l-a sunat pe apărător și l-a informat că în aceeași zi, la orele 16:00, v-a avea loc examinarea demersului privind prelungirea termenului de arest preventiv în privința învinutului, fără a-i pune la dispoziție careva înscrisuri.

În aceeași zi, la ora 16.20, procurorul i-a prezentat părții apărării demersul privind prelungirea termenului de arest preventiv și unile înscrisuri. Din procesul-verbal de examinare a imaginilor video, întocmit la data de 19.02.2016, prezentat judecătorului de instrucție pentru prima dată, rezultă că Dumitru Moroșan a fost reținut la data de 13.02.2016, ora 15.27.

În cadrul ședinței de judecată, apărătorul a solicitat audierea ofițerului de urmărire penală în privința circumstanțelor reținerii persoanei (cerere care a fost înaintată și respinsă la etapa aplicării arestului preventiv) și examinarea înregistrărilor video din momentul reținerii. Cererile nu au fost admise

III. EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Neconstituționalitatea art. 304 alin. (1) din Codul de procedură penală în cazul în care sunt interpretate că măsura procesuală de constrângere sub formă de arestare preventivă se pune în aplicare în lipsa unei ordonanțe motivate a organului de urmărire penală.

Potrivit art. 25 alin. (1), (2) din Constituție, libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile. Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzută de lege.

Prin art. 5 CEDO a fost instituită condiția legalității deținerii prin raportare la normele interne de drept. Însăși nerespectarea normelor de drept intern semnifică o încălcare a dreptului fundamental.

Potrivit art. 304 alin. (1) CPP, „temei pentru începerea procedurii (...) aplicării măsurilor procesuale de constrângere îl constituie ordonanța motivată a organului investit cu astfel de împuterniciri, în conformitate cu prezentul cod, și demersul procurorului

În sensul art. 175 CPP, arestarea preventivă reprezintă o formă a măsurilor cu caracter de constrângere.

Potrivit art. 255 alin. (1) CPP, în desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile prezentului cod.

În speța penală, învinuitul a fost plasat în detenție - arestat preventiv, în lipsa unei ordonanțe motivate privind începerea procedurii aplicării măsurii procesuale de constrângere.

Acest viciu este unul fundamental în sensul art. 6 pct. 44) CPP, vătămrile procedurale fiind grave. Ori, evitarea ingerințelor abuzive în dreptul garantat de art. 5 CEDO, poate fi asigurată printr-o ordonanță motivată, care ar corespunde exigențelor legale și jurisprudențiale. Prin urmare, prevederile art. 304 alin. (1) CPP în cazul în care sunt interpretate că măsura procesuală de constrângere sub formă de arestare preventivă se pune în aplicare în lipsa unei ordonanțe motivate a organului de urmărire penală, sunt contrare art. 25 din Constituție.

Neconstituționalitatea articolului 186 alin. (6) din Codul de procedură penală în măsura în care sunt interpretate că procurorul nu-i prezintă părții apărării materialele trimise în judecată pentru confirmarea prelungirii duratei arestării preventive, într-un termen „nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare preventivă”.

Potrivit art. 186 alin. (6) CPP RM, în caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinuitului, inculpatului, procurorul, nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare înaintează judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă cauza un demers privind prelungirea acestui termen.

Conform art. 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție eficientă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

Potrivit art. 26 din Constituție, dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

În concordanță cu dispozițiile constituționale, art. 17 alin. (1), (2), (3) CPP RM prevede următoarele: 1) În tot cursul procesului penal, părțile (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă) au dreptul să fie asistat sau, după caz, reprezentate de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat. 2) Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sînt obligate să asigure participanților la proces deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod. 3) Organul de urmărire penală și instanța sînt obligate să asigure bănuितului, învinuitului, inculpatului dreptul la asistență juridică calificată din partea unui apărător ales de el sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, independent de aceste organe.

Potrivit art. 66 alin. (2) pct. 21) CPP RM, învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul să ia cunoștință de materialele trimise în judecată pentru confirmarea arestării sale.

În materie penală dreptul „acuzatului”, de a beneficia de „timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării”, este statuat prin art. 6 § 3 lit. b) CEDO.

În Hotărîrea CEDO din 19 octombrie 2004, în cauza Makhfi v. Franța, instanța europeană de contencios a drepturilor omului a decis că atunci cînd „acuzatul”, se află în detenție provizorie, noțiunea de „înlesniri”, poate include și condițiile de detenție care trebuie să îi permită să citească și să scrie, pentru a se putea concentra suficient pe pregătirea apărării.

Prin Decizia Curții Constituționale a Romîniei nr. 366 din 30 aprilie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 235 alin. (1) din Codul de Procedură Penală, pct. 42, Curtea a constatat, printre altele, următoarele: „ (...) în cazurile în care propunerea de prelungire a arestării preventive se depune cu mai puțin de 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii, intervalul de timp rămas pînă la soluționarea propunerii este insuficientă pentru pregătirea unei apărări efective, încălcîndu-se astfel art. 24 din Constituție și art. 20 din legea fundamentală raportat la dispozițiile art. 6 paragraful 3 lit. b) din Convenție. Aceasta întrucît dreptul la apărare în materia măsurilor preventive trebuie exercitat în mod real, prin reglementarea termenului de depunere a propunerii de prelungire a duratei arestului preventiv, intenția legiuitorului fiind aceea de a face din respectarea principiului garantării libertății persoanei și asigurarea dreptului la apărare al inculpatului arestat o regulă efectivă, iar nu una declarativă, pur teoretică. De altfel, Curtea reține că, din jurisprudența instanței de la Strasbourg se disprinde exigențe suplimentare de natură să asigure un conținut mai profund dreptului la apărare. În viziunea Curții Europene a Drepturilor Omului nu este suficientă existența unui apărător, ci este necesar ca autoritățile judiciare să ia măsuri pentru ca apărătorul să-și exercite efectiv drepturile și obligațiile ce-i revin. Astfel, potrivit Hotărîrii din 21 aprilie 1998, pronunțată în cauza Daut împotriva Portugaliei, paragraful 42, în situația în care apărătorul nu sesiza instanța cu privire la lipsa condițiilor pentru a studia suficient de bine dosarul și pentru a pregăti, împreună cu clientul său apărarea, instanța trebuie să manifeste inițiativă, să nu rămînă pasivă și să amîne dezbaterile

pentru ca apărarea să poată fi asigurată în condiții optime. Această preocupare pe care trebuia să o aibă instanța pentru realizarea unei apărări efective și eficiente apare în viziunea Curții ca fiind o obligație importantă a judecătorilor impusă, în egală măsură, de prevederile Convenției. De altfel, în această hotărâre, la paragraful 38, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că drepturile garantate de CEDO trebuie să fie concrete și efective, iar nu drepturi teoretice și iluzorii, astfel ca autorităților naționale li se cere să intervină dacă nu s-a asigurat în mod evident dreptul la reprezentare prin avocat sau dacă au luat cunoștință de lipsa de apărare în alt mod. Curtea reține că jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului conturează extrem de elocvent dimensiunile reale ale dreptului la apărare și obligațiile organelor judiciare în asigurarea unei efective realizări a acestui drept, așa încât, instanța de judecată are obligația să înlăture orice manifestare de superficialitate și familism în ceea ce privește respectarea dreptului la apărare (...),.

În speța penală, circumstanțele invocate la pct. 17 supra, denotă că interpretarea dispozițiilor art. 186 alin. (6) din Codul de procedură penală generează încălcarea dreptului la apărare, al accesului liber la justiție și, nu în ultimul rând, al dreptului la libertatea individuală.

Prin urmare, prevederile art. 186 alin. (6) CPP RM, în măsura în care sunt interpretate că procurorul nu-i prezintă părții apărării materialele trimise în judecată pentru confirmarea prelungirii duratei arestării preventive, într-un termen „nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare preventivă,, sunt contrare art. 25 din Constituție separat și combinat cu art. 20 și 25 din Constituție.

Neconstituționalitatea articolelor 175 alin. (1), 185 alin. (1) CPP RM, în cazul în care sunt interpretate ca măsură cu caracter de constrîngere sub formă de arestare preventivă poate fi aplicată fără a fi emisă o ordonanță privind pornirea urmăririi penale în privința persoanei, după caz, a faptelor, care întrunesc elementele infracțiunii, reproșate persoanei în privința căreia urmează a fi aplicată această măsură.

Potrivit art. 175 alin. (1), (2), (4) CPP RM, (1) Măsurile cu caracter de constrîngere prin care bănuitul, învinuitul, inculpatul este împiedicat să întreprindă anumite acțiuni negative asupra desfășurării procesului penal sau asupra asigurării executării sentinței constituie măsuri preventive. (2) Măsurile preventive sunt orientate spre a asigura buna desfășurare a procesului penal (...). (3). Arestarea la domiciliu și arestarea preventivă pot fi aplicate numai față de bănuit, învinuit, inculpat (...).

Conform dispoziției art. 185 alin. (1) CPP RM, arestarea preventivă constă în deținerea bănuitului, învinuitului, inculpatului în stare de arest în locurile și în condițiile prevăzute de lege.

Potrivit dispoziției art. 281 alin. (1) CPP RM, dacă, după examinarea raportului organului de urmărire penală și a materialelor cauzei, procurorul consideră că probele acumulate sînt concludente și suficiente, el emite o ordonanță de punere sub învinuire persoanei.

În sensul art. 1 alin. (1) CPP RM, procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvîrșirea unei infracțiuni.

Potrivit art. 6 pct. 5) CPP RM, cauză penală înseamnă proces penal desfășurat

de organul de urmărire penală și de instanța judecătorească într-un caz concret referitor la una sau mai multe infracțiuni săvârșite sau presupus săvârșită.

Noțiunea de „acuzatie în materie penală”, are un caracter autonom, ea trebuind privită în sensul CEDO, adică avînd o arie mai mare de cuprindere decît noțiunea de „acuzatie”, propriu-zisă (CEDO, decizia din 27.02.1980 în cauza Deweer v Belgi).

Prin Hotărîrea Curții Constituționale a Republicii Moldova, nr. 22 din 05.09.2013 privind controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului (cererea nr. 32 a/2012), pct. 99, înalta Curte a reiterat: „ în aspect procedural nu există o diferență de principiu între pornirea urmăririi penale și pornirea procesului penal, în ambele cazuri fiind prezentă o acuzatie în materie penală.

În vederea asigurării principiului securității juridice, legiuitorul a prevăzut la art. 28 alin. (1) CPP următoarele: „procurorul și organul de urmărire penală au obligația, în limitele competenței lor, de a porni urmărirea penală în cazul în care sunt sesizate, în modul prevăzut de prezentul cod, că s-a săvârșit o infracțiune și de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale și a persoanei vinovate”.

În speța penală, Dumitru Morozan a fost pus sub învinuire și plasat în detenție în lipsa unei ordonanțe privind pornirea urmăririi penale în privința faptei care i se reproșează (pct. 12).

Prin urmare, prevederile art. 175 alin. (1), art 185 alin. (1) CPP în cazul în care sunt interpretate ca măsură cu caracter de constrîngere sub formă de arestare preventivă poate fi aplicată fără a fi emisă o ordonanță privind pornirea urmăririi penale în privința persoanei, după caz, a faptelor, care întrunesc elementele infracțiunii, reproșate persoanei în privința căreia urmează a fi aplicată această măsură, contravine art. 25 din Constituție separat și combinat cu art. 1 alin. (3) din Constituție

Respectiv, în speță se atestă că norma legală care reglementează constatarea nulității actelor procedurale, emise și administrate într-o cauză penală, o reprezintă art.251 CPP al RM.

Prin urmare se atestă o incertitudine din parte apărării în privința constituționalității sintagmei ”dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei” din prevederile art. 251 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 21 și 26 din Constituția Republicii Moldova. Or, conform art. 21 al Constituției, orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale. Iar, potrivit art. 26 al Constituției fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu. Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

IV. Prevederi relevante din Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

În baza hotărârii menționate supra, Curtea Constituțională a hotărât:

În sensul art.135 alin.(1) lit. a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

-- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

--excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

--sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

--judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

--Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărârii, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție.

IV. Prevederi relevante din Codul jurisdicției Constituționale

Articolul 38. Subiecții cu drept de sesizare

(1) Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea făcută de:

a) Președintele Republicii Moldova;

b) Guvern;

c) ministrul justiției;

d) Curtea Supremă de Justiție;

f) Procurorul General;

g) deputatul în Parlament;

h) fracțiunea parlamentară;

i) Avocatul Poporului;

i¹) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului;

j) Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauz-Yeri) - în cazurile supunerii controlului constituționalității legilor, regulamentelor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, ce îngrădesc împuternicirile Găgăuziei.

(2) Subiecții prevăzuți la alin.(1) pot face sesizări în probleme ce țin de competența lor, cu excepția sesizării:

a) privind revizuirea Constituției, care poate fi făcută de subiecții indicați în Constituție art.141;

b) privind constatarea circumstanțelor ce justifică dizolvarea Parlamentului, care poate fi făcută de Președintele Republicii Moldova;

c) privind constatarea circumstanțelor ce justifică suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, care poate fi făcută în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, semnate de Președintele Parlamentului;

d) ce are ca obiect constituționalitatea unui partid, care poate fi făcută de Președintele Republicii Moldova, de Președintele Parlamentului, de Guvern, de ministrul justiției sau de Procurorul General. Președintele Parlamentului poate face sesizări numai în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, Procurorul General – în temeiul unei hotărâri a colegiului Procuraturii Generale, ministrul justiției – în temeiul unei hotărâri a colegiului Ministerului Justiției.

VI. Articolul 39. Forma și conținutul sesizării

(1) Sesizarea se prezintă în scris în limba moldovenească.

(2) Sesizarea trebuie să fie motivată și să cuprindă:

a) denumirea Curții Constituționale ca instanță sesizată;

b) denumirea și adresa subiectului sesizării;

c) obiectul sesizării;

d) împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele;

e) cerințele sesizării;

f) alte date referitoare la obiectul sesizării;

g) nomenclatorul documentelor anexate;

h) semnătura subiectului, codul și ștampila lui.

VII: Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 25 Libertatea individuală și siguranța persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sînt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult pînă la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea - în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.

Articolul 26 Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 115 Instanțele judecătorești

Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

Articolul 135 Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

VIII. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului:

Articolul 5 Dreptul la libertate și la siguranță

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, **conform legii**, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

5. Orice persoană care este victimă unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații.

Articolul 13. Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

IX Prevederi relevante ale Codului de procedură penală:

Articolul 7. Legalitatea procesului penal

(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(2) Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

(3) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională.

Articolul 304 alin. (1), Demersurile privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor special de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrîngere.

Temei pentru începerea procedurii de autorizare a efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrîngere îl constituie ordonanța motivată a organului investit cu astfel de împuterniciri, în conformitate cu prezentul cod, și demersul procurorului prin care se solicită acordul pentru efectuarea acțiunilor respective

Articolul 186 alin. (6), Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui.

În caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinuitului, inculpatului, procurorul, nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare, înaintează judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă cauza un demers privind prelungirea acestui termen. În cazul în care, la data adoptării sentinței, termenul arestului preventiv rămas este mai mic de 15 zile, instanța de judecată este obligată, la demersul procurorului, să se pronunțe asupra prelungirii termenului arestului preventiv pînă la pronunțarea sentinței.

Articolul 175 alin. (1) Noțiunea și categoriile de măsuri preventive

În caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinuitului, inculpatului, procurorul, nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare, înaintează judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă cauza un demers privind prelungirea acestui termen. În cazul în care, la data adoptării sentinței, termenul arestului preventiv rămas este mai mic de 15 zile, instanța de judecată este obligată, la demersul procurorului, să se pronunțe asupra

prelungirii termenului arestului preventiv pînă la pronunțarea sentinței

Articolul 185 alin. (1) Arestarea preventivă

Arestarea preventivă constă în deținerea bănuțitului, învinuitului, inculpatului în stare de arest în locurile și în condițiile prevăzute de lege.

X EXPUNEREA DATELOR SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

1. Colegiul Penal nu a suspendat procesul penal, deoarece la etapa actuală, cauza penală se află la etapa urmăririi penale, fiind prelungit termenul măsurii preventive, arestul preventiv pe un termen de 30 de zile.

2. Respectiv, Colegiul Penal s-a limitat doar la verificarea întrunirii următoarelor condiții cum ar fi, obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție și anume dacă excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, or prin Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, instanțele au fost împuternicite doar la acțiunile procesuale indicate mai sus, or această plenitudine legală va asigura echilibrul procesual între persoane cu interese contrare, fiind menită să garanteze egalitatea de arme a acestora, prin determinarea cadrului legal de exercitare a drepturilor lor legitime.

XI. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORULUI SESIZĂRII

Colegiul Penal consideră că sunt întrunite condițiile, menționate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova:

--obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit. a) din Constituție – instanța de judecată sesizează Curtea Constituțională pentru a se expune referitor la verificarea constituționalității prevederilor art. 304 alin. (1), art. 186 alin. (6), art. 175 alin. (1) și art. 185 alin. (1) CPP RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20, art. 25 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova.

--excepția este ridicată de către instanța de judecată, or avocatul în interesele învinuitului a invocat neconstituționalitatea prevederilor art. 304 alin. (1), art. 186 alin. (6), art. 175 alin. (1) și art. 185 alin. (1) CPP RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20, art. 25 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova.

--prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, or obiect al ridicării excepției de neconstituționalitate constituie prevederile art. 304 alin. (1), art. 186 alin. (6), art. 175 alin. (1) și art. 185 alin. (1) CPP RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20, art. 25 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova.

--nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate – din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorii nu au depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

În consecință, judecătorii solicită Curții Constituționale, să verifice constituționalitatea prevederilor art. 304 alin. (1), art. 186 alin. (6), art. 175 alin. (1) și art. 185 alin. (1) CPP RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20, art. 25 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova.

XII ACTELE ANEXATE

- Actul de sesizare, pe 14 file;
- Copia cererii privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea verificării constituționalității prevederilor art. 304 alin. (1), art. 186 alin. (6), art. 175 alin. (1) și art. 185 alin. (1) CPP RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20, art. 25 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova, pe 9 file;
- Procesul-verbal de sesizare despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea infracțiunii;
- Ordonanța privind începerea urmăririi penale;
- Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 28.01.2016, ora 11:40-13:00;
- Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 28.01.2016, ora 14:00-15:20;
- Proces-verbal de reținere din 13.02.2016;
- Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 13.02.2016;
- Ordonanța de punere sub învinuire din 15.02.2016;
- Mandat de arestare din 16.02.2016;
- Cerere de recurs din 19.02.2016;
- Decizia instanței de recurs din 23.02.2016;
- Demers privind prelungirea măsurii preventive din 23.02.2016; încheiere judecătorului de instrucție din 26.02.2016;
- Cerere de recurs din 29.02.2016;
- Demers privind prelungirea măsurii preventive din 24.03.2016;
- Proces-verbal de examinare a imaginilor video din 19.02.2016;
- Cerere privind excepția de neconstituționalitate din 27.03.2016;
- Încheierea judecătorului de instrucție din 27.03.2016;
- Încheierea judecătorului de instrucție din 28.03.2016;
- Încheierea judecătorului de instrucție privind prelungirea termenului de arest din 28.03.2016;
- Cerere de recurs din 30.03.2016;

Materialele (în copii), pe 46 file.

VII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURILE

Declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Cu respect,

Judecătorii Curții de Apel Chișinău

Iordan Iurie

Lîsîi Ghenadie

Vrabii Silvia

[Handwritten signatures of the judges]

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

Copia corespunde originalului
Judecătorul Ghenadie Lisii

II. OBIECTUL SESIZĂRII

1. Obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile:

- Articolului 304 alin. (1) din Codul de procedură penală în cazul în care sunt interpretate ca măsura procesuală de constrângere sub formă de arestare preventivă se pune în aplicare în lipsa unei ordonanțe motivate a organului de urmărire penală;
- Articolului 186 alin. (6) din Codul de procedură penală în măsura în care sunt interpretate că procurorul nu-i prezintă părții apărării materialele trimise în judecată pentru confirmarea prelungirii duratei arestării preventive, într-un termen „nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare preventivă,,;
- Articolelor 175 alin. (1), 185 alin. (1) din Codul de procedură penală în cazul în care sunt interpretate ca măsură cu caracter de constrângere sub formă de arestare preventivă poate fi aplicată fără a fi emisă o ordonanță privind pornirea urmăririi penale în privința persoanei, după caz, a faptelor, care întrunesc elementele infracțiunii, reproșate persoanei în privința căreia urmează a fi aplicată această măsură.

Deturnarea dispozițiilor legale supuse criticii, de la scopul lor legitim, printr-o sistemică interpretare și aplicare eronată a acestora de către instanțele judecătorești sau de celelalte subiecte chemate să aplice dispozițiile legii, determină neconstituționalitatea acestor dispoziții (*a se vedea inclusiv Decizia Curții Constituționale a României nr. 336 din 30 aprilie 2015, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 235 alin. (1) din Codul de Procedură Penală, pct.30*).

III. CIRCUMSTANTELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

La data de 28.01.2016, cetățeanul C.O. a solicitat implicarea organului de urmărire penală în vederea tragerii la răspundere penală a trei persoane: 1) C. Gh.; 2) S.; 3) Iu., care cer transmiterea bunurilor prin șantaj, infracțiune prevăzută de art. 189 din Codul Penal. Învinuitul Dumitru Morozan nu era indicat în această listă.

La data de 28.01.2016, în intervalul de timp 11.40-13.00 min., denunțatorul C.O., fiind audiat de organul de urmărire penală, a declarat că în vara – toamna anului 2015 a comunicat cu persoanele care îl șantajează, că aceștia le-au ajutat să recupereze de la un debitor din regiunea transnistreană o sumă de bani. În special, partea vătămată a declarat că la 27 sau 28 decembrie 2015 a fost sunat de persoana – Iu., care l-a informat că debitorul îi va aduce datoria la oficiu, iar pentru serviciile acordate trebuie să-i achite o recompensă. C.O. a mai relatat că la data de 29.12.2015, debitorul din regiunea transnistreană a venit la oficiul unei întreprinderi și a achitat datoria în mărime de 12 000 dolari SUA. În aceeași zi l-a sunat Iu. și ia cerut recompensa pentru serviciile acordate, achitându-i acestuia suma 500 dolari SUA. Ultimul, nu a fost de acord cu mărimea recompensei, solicitînd-i o sumă mai mare – 6000 dolari SUA.

La data de 12.01.2016, persoana C.Gh. s-a prezentat la oficiul societății comerciale și ia solicitat administratorului mijloace financiare în mărime de 50% din suma datoriei restituite de către debitor.

La data de 16.12.2015, persoanele C.Gh. și Iu. s-au prezentat la oficiul întreprinderii și au solicitat de la partea vătămată 6000 dolari SUA pentru serviciile pe care Iu. și-au acordat în legătură cu recuperarea datoriei.

1

Totul corespunde originalului
Judecătorul
Ghenadie Lisii

În concluzie, partea vătămată a declarat că persoanele: C.Gh; Iu. și S. pretind bani în mod nejustificat, deaceia solicită protecție din partea poliției.

Potrivit declarațiilor părții-vătămate, pretinsa infracțiune de șantaj a fost consumată la data de 16.12.2015. În cadrul audierii, partea-vătămată nu a indicat că Dumitru Morozaan ar fi fost implicat în careva acțiuni ilegale, sau cel puțin, că l-ar fi cunoscut pe învinuit pînă la data de 28.01.2016.

La data de 28.01.2016, a fost emisă o ordonanță privind pornirea urmăririi penale conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (6) CP, în care au fost indicate ca fiind constatate următoarele elemente faptice:

„La 28.01.2016 în adresa organului de urmărire penală al DGUP a parvenit plîngerea cet. Crîlov Oleg Nicolae, prin care solicită organelle de poliție atragerea la răspundere penală cet. Cananău Ghenadie Vasile, a.n. 20.08.1988, persoana pe nume „Sergiu”, alias „Farmazon” și persoana pe nume „Iurie”, care este angajat al așa numitei structuri de forță a regiunii transnistriene, care în perioada lunilor decembrie 2015-ianuarie 2016, sub un pretext inventat, avînd scopul dobîndirii ilicite a bunurilor altei persoane, ameninșînd cu violență fizică și moarte pe ultimul cît și membrii familiei acestuia, cer transmiterea banilor în sumă de 6000 dolari SUA (...).

Din materialele administrate, rezultă că a fost comisă infracțiunea, prevăzută de art. 189 alin. (6) Cod Penal, șantajul (...)”.

La aceeași dată, 28.01.2016, în intervalul de timp 14.00-15.20 min., partea vătămată a fost audiată repetat, declarațiile fiind identice cu cele indicate la pct. 5 *supra*.

Potrivit materialelor cauzei penale, la data de 13.02.2016, Dumitru Morozaan le-a acordat persoanelor indicate în ordonanța privind pornirea urmăririi penale servicii de transport, însoțindu-i la o întîlnire cu partea-vătămată, care a avut loc la sediul societății comerciale care și-a recuperat datoria de la debitor (pct. 5 *supra*). În cadrul audierii, partea-vătămată a indicat că Dumitru Morozaan ar fi avut rol de arbitru. Ultimul a fost reținut la locul pretinsei fapte infracționale.

Imediat după reținerea persoanelor, care ar fi fost implicate în comiterea infracțiunii de șantaj, la data de 13.02.2015, începînd cu ora 15 și 19 min. a fost audiată partea-vătămată, care nu a indicat că Dumitru Morozaan l-ar fi șantajat.

În aceeași zi, la ora 18 și 10 min. a fost întocmit procesul-verbal de reținere a cet. Morozaan Dumitru, în care, la compartimentul „*temeiurile și motivele reținerii*” a fost transcris conținutul ordonanței privind pornirea urmăririi penale (pct. 6 *supra*).

În procesul-verbal au fost indicate date eronate privind perioada reținerii de facto a persoanei – „*ora 15.59 min*”. În realitate, Dumitru Morozaan a fost reținut pînă la începerea audierii părții vătămate (pct. 9 *supra*), circumstanțele cauzei ne permit să presupunem că pînă la ora 15 și 10 min.

Ulterior, fără a fi pornită urmărirea penală în privința cet. Dumitru Morozaan sau a faptelor care i se reproșează, la data de 15.02.2016, a fost emisă o ordonanță de punere a persoanei sub învinuire, incriminîndu-i-se săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (6) din Codul Penal. În timpul acțiunii procesuale, apărătorul a pus în evidență vătămările procedurale invocînd nulitatea ordonanței în temeiul art. 14; 51; 52; 113 CP în coroborare cu art. 7; 251; 281 CPP, art. 6 CEDO, a jurisprudenței CtEDO fondată pe Hotărîrea în cauza Adrian Constantin v. România.

În speță, datorită principiului oficialității procesului, în cazul în care ar fi existat condițiile prevăzute de art. 274 alin. (1) CPP, organul de urmărire penală era obligat să emită o ordonanță privind pornirea urmăririi penale în raport cu faptele pretinse a fi prejudiciabile, consumate la data de 13.02.2016. Aceasta, deoarece ordonanța din 28.01.2016 (pct. 6 *supra*) a fost întocmită fără rezerve, fiind emisă în privința faptelor comise de persoane concrete și într-o perioadă determinată – „*decembrie 2015 – ianuarie 2016*”.

La data de 16.02.2016, judecătorul de instrucție din cadrul Judecătoriei sec. Centru, mun. Chișinău a emis o încheiere privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest în privința învinutului, pe un termen de 15 zile, cu calcularea termenului din 13.02.2016 ora 15.59 (pct. 10 supra).

În prealabil procurorul nu a emis o ordonanță în conformitate cu prevederile art. 304 alin. (1) CPP, prin care să dispună începerea procedurii aplicării măsurii procesuale de constrângere – arestării preventive.

La data de 23.02.2016, examinînd cererea de recurs declarată împotriva încheierii judecătorului de instrucție, Curtea de Apel Chișinău a constatat prin decizia sa că apărătorul a invocat inadmisibilitatea plasării persoanei în arest în cazul în care nu există o ordonanță privind punerea urmării penale în privința faptelor care i se reproșează. Ulterior, instanța de recurs a tratat acest argument ca fiind inexistent și, a omis să-și motiveze soluția în raport cu poziția apărării.

La data de 26.02.2016, judecătorul de instrucție din cadrul Judecătoriei sec. Centru a admis demersul procurorului și a dispus prelungirea termenului de arest preventiv cu 30 de zile, începînd cu data de 28.02.2016 ora 15.59 min.

La data de 03.03.2016, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul declarat de către partea apărării împotriva încheierii judecătorești.

La data de 25.03.2016, ora 8 și 57 min., procurorul l-a sunat pe apărător și l-a informat că în aceeași zi, la orele 16:00, v-a avea loc examinarea demersului privind prelungirea termenului de arest preventiv în privința învinutului, fără a-i pune la dispoziție careva înscrisuri.

În aceeași zi, la ora 16.20 min., procurorul i-a prezentat părții apărării demersul privind prelungirea termenului de arest preventiv și unile înscrisuri. Din procesul-verbal de examinare a imaginilor video, întocmit la data de 19.02.2016, prezentat judecătorului de instrucție pentru prima dată, rezultă că Dumitru Morozan a fost reținut la data de 13.02.2016, ora 15.27 min.

În cadrul ședinței de judecată, apărătorul a solicitat audierea ofițerului de urmărire penală în privința circumstanțelor reținerii persoanei (*cerere care a fost înaintată și respinsă la etapa aplicării arestului preventiv*) și examinarea înregistrărilor video din momentul reținerii. Cererile nu au fost admise.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI; PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII.

A. *Neconstituționalitatea art. 304 alin. (1) din Codul de procedură penală în cazul în care sunt interpretate că măsura procesuală de constrângere sub formă de arestare preventivă se pune în aplicare în lipsa unei ordonanțe motivate a organului de urmărire penală.*

Potrivit art. 25 alin. (1), (2) din Constituție, libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile. Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzută de lege.

Prin art. 5 CEDO a fost instituită condiția legalității deținerii prin raportare la normele interne de drept. Însăși nerespectarea normelor de drept intern semnifică o încălcare a dreptului fundamental.

Potrivit art. 304 alin. (1) CPP, „*temei pentru începerea procedurii (...) aplicării măsurilor procesuale de constrângere îl constituie ordonanța motivată a organului investit cu astfel de împuterniciri, în conformitate cu prezentul cod, și demersul procurorului (...)*”.

În sensul art. 175 CPP, arestarea preventivă reprezintă o formă de măsurilor cu caracter de constrângere.

Copia corespunde originalului
Judecătorul Ghenadie Lisii

Potrivit art. 255 alin. (1) CPP, în desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile prezentului cod.

În speța penală, învinuitul a fost plasat în detenție – arestat preventiv, în lipsa unei ordonanțe motivate privind începerea procedurii aplicării măsurii procesuale de constrângere.

Acest viciu este unul fundamental în sensul art. 6 pct. 44) CPP, vătămarile procedurale fiind grave. Ori, evitarea ingerințelor abuzive în dreptul garantat de art. 5 CEDO, poate fi asigurată printr-o ordonanță motivată, care ar corespunde exigențelor legale, și jurisprudențiale. Prin urmare, prevederile art. 304 alin. (1) CPP în cazul în care sunt interpretate că măsura procesuală de constrângere sub formă de arestare preventivă se pune în aplicare în lipsa unei ordonanțe motivate a organului de urmărire penală, sînt contrare art. 25 din Constituție.

B. Neconstituționalitatea Articolului 186 alin. (6) din Codul de procedură penală în măsura în care sunt interpretate că procurorul nu-i prezintă părții apărării materialele trimise în judecată pentru confirmarea prelungirii duratei arestării preventive, într-un termen „nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare preventivă.”

Potrivit art. 186 alin. (6) CPP, în caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinuitului, inculpatului, procurorul, nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare înaintează judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă cauza un demers privind prelungirea acestui termen.

Conform art. 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție eficientă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Potrivit art. 26 din Constituție, dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat; ales sau numit din oficiu.

În concordanță cu dispozițiile constituționale, art. 17 alin. (1), (2), (3) CPP prevede următoarele: 1) *În tot cursul procesului penal, părțile (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă) au dreptul să fie asistat sau, după caz, reprezentate de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.* 2) *Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sînt obligate să asigure participanților la proces deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod.* 3) *Organul de urmărire penală și instanța sînt obligate să asigure bănuitului, învinuitului, inculpatului dreptul la asistență juridică calificată din partea unui apărător ales de el sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, independent de aceste organe.*

Potrivit art. 66 alin. (2) pct. 21) CPP, învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul să ia cunoștință de materialele trimise în judecată pentru confirmarea arestării sale.

În materie penală dreptul „acuzatului”, de a beneficia de „timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării”, este statuat prin art. 6 § 3 lit. b) CEDO.

În Hotărîrea CtEDO din 19 octombrie 2004, în cauza Makhfi v. Franța, instanța europeană de contencios a drepturilor omului a decis că atunci cînd „acuzatul”, se află în detenție provizorie, noțiunea de „înlesniri”, poate include și condițiile de detenție care trebuie să îi permită să citească și să scrie, pentru a se putea concentra suficient pe pregătirea apărării.

Prin Decizia Curții Constituționale a Romîniei nr. 366 din 30 aprilie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 235 alin. (1) din Codul de Procedură Penală, pct. 42, Curtea a constatat, printre altele, următoarele: „ (...) în cazurile în care propunerea de prelungire a

arestării preventive se depune cu mai puțin de 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii, intervalul de timp rămas pînă la soluționarea propunerii este insuficientă pentru pregătirea unei apărări efective, încălcîndu-se astfel art. 24 din Constituție și art. 20 din legea fundamentală raportat la dispozițiile art. 6 paragraful 3 lit. b) din Convenție. Aceasta întrucît dreptul la apărare în materia măsurilor preventive trebuie exercitat în mod real, prin reglementarea termenului de depunere a propunerii de prelungire a duratei arestului preventiv, intenția legiuitorului fiind aceea de a face din respectarea principiului garantării libertății persoanei și asigurarea dreptului la apărare al inculpatului arestat o regulă efectivă, iar nu una declarativă, pur teoretică. De altfel, Curtea reține că, din jurisprudența instanței de la Strasbourg se disprinde exigențe suplimentare de natură să asigure un conținut mai profund dreptului la apărare. În viziunea Curții Europene a Drepturilor Omului nu este suficientă existența unui apărător, ci este necesar ca autoritățile judiciare să ia măsuri pentru ca apărătorul să-și exercite efectiv drepturile și obligațiile ce-i revin. Astfel, potrivit Hotărîrii din 21 aprilie 1998, pronunțată în cauza Daut împotriva Portugaliei, paragraful 42, în situația în care apărătorul nu sesiza instanța cu privire la lipsa condițiilor pentru a studia suficient de bine dosarul și pentru a pregăti, împreună cu clientul său apărarea, instanța trebuie să manifeste inițiativă, să nu rămînă pasivă și să amîne dezbaterile pentru ca apărarea să poată fi asigurată în condiții optime. Această preocupare pe care trebuia să o aibă instanța pentru realizarea unei apărări efective și eficiente apare în viziunea Curții ca fiind o obligație importantă a judecătorilor impusă, în egală măsură, de prevederile Convenției. De altfel, în această hotărîre, la paragraful 38, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că drepturile garantate de CEDO trebuie să fie concrete și efective, iar nu drepturi teoretice și iluzorii, astfel ca autorităților naționale li se cere să intervină dacă nu s-a asigurat în mod evident dreptul la reprezentare prin avocat sau dacă au luat cunoștință de lipsa de apărare în alt mod. Curtea reține că jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului conturează extrem de elocvent dimensiunile reale ale dreptului la apărare și obligațiile organelor judiciare în asigurarea unei efective realizări a acestui drept, așa încît, instanța de judecată are obligația să înlătore orice manifestare de superficialitate și familism în ceea ce privește respectarea dreptului la apărare (...),..

În speța penală, circumstanțele invocate la pct. 17 supra, denotă că interpretarea dispozițiilor art. 186 alin. (6) din Codul de procedură penală generează încălcarea dreptului la apărare, al accesului liber la justiție și, nu în ultimul rînd, al dreptului la libertatea individuală.

Prin urmare, prevederile art. 186 alin. (6) din Codul de procedură penală în măsura în care sunt interpretate că procurorul nu-i prezintă părții apărării materialele trimise în judecată pentru confirmarea prelungirii duratei arestării preventive, într-un termen „nu mai tîrziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare preventivă,, sunt contrare art. 25 din Constituție separat și combinat cu art. 20 și 25 din Constituție.

C. Neconstituționalitatea Articolelor 175 alin. (1), 185 alin. (1) CPP în cazul în care sunt interpretate ca măsură cu caracter de constrîngere sub formă de arestare preventivă poate fi aplicată fără a fi emisă o ordonanță privind pornirea urmăririi penale în privința persoanei, după caz, a faptelor, care întrunesc elementele infracțiunii, reprobate persoanei în privința căreia urmează a fi aplicată această măsură.

Potrivit art. 175 alin. (1), (2), (4) CPP, (1) Măsurile cu caracter de constrîngere prin care bănuitul, învinuitul, inculpatul este împiedicat să întreprindă anumite acțiuni negative asupra desfășurării procesului penal sau asupra asigurării executării sentinței constituie măsuri preventive. (2) Măsurile preventive sunt orientate spre a asigura buna desfășurare a procesului penal (...). (3)

Copia corespunde originalului
Judecătorul Ghenadie Lisi

Arestarea la domiciliu și arestarea preventivă pot fi aplicate numai față de bănuit, învinuit, inculpat. (...).

Conform dispoziției art. 185 alin. (1) CPP, arestarea preventivă constă în deținerea bănuitului, învinuitului, inculpatului în stare de arest în locurile și în condițiile prevăzute de lege.

Potrivit dispoziției art. 281 alin. (1) CPP, dacă, după examinarea raportului organului de urmărire penală și a materialelor cauzei, procurorul consideră că probele acumulate sînt concludente și suficiente, el emite o ordonanță de punere sub învinuire persoanei.

În sensul art. 1 alin. (1) CPP, procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvîrșirea unei infracțiuni.

Potrivit art. 6 pct. 5) CPP, cauză penală înseamnă proces penal desfășurat de organul de urmărire penală și de instanța judecătorească într-un caz concret referitor la una sau mai multe infracțiuni săvîrșite sau presupus săvîrșită.

Noțiunea de „acuzatie în materie penală”, are un caracter autonom, ea trebuind privită în sensul CEDO, adică avînd o arie mai mare de cuprindere decît noțiunea de „acuzatie”, propriu-zisă (CtEDO, decizia din 27.02.1980 în cauza Deweer v Belgi).

Prin Hotărîrea Curții Constituționale a Republicii Moldova, nr. 22 din 05.09.2013 privind controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului (cererea nr. 32 a/2012), pct. 99, Înalta Curte a reiterat: „În aspect procedural nu există o diferență de principiu între pornirea urmăririi penale și pornirea procesului penal, în ambele cazuri fiind prezentă o acuzatie în materie penală.

În vederea asigurării principiului securității juridice, legiuitorul a prevăzut la art. 28 alin. (1) CPP următoarele: „Procurorul și organul de urmărire penală au obligația, în limitele competenței lor, de a porni urmărirea penală în cazul în care sunt sesizate, în modul prevăzut de prezentul cod, că s-a săvîrșit o infracțiune și de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale și a persoanei vinovate.”

În speța penală, Dumitru Morozaan a fost pus sub învinuire și plasat în detenție în lipsa unei ordonanțe privind pornirea urmăririi penale în privința faptei care i se reproșează (pct. 12 supra).

Prin urmare, prevederile art. 175 alin. (1), art 185 alin. (1) CPP în cazul în care sunt interpretate ca măsură cu caracter de constrîngere sub formă de arestare preventivă poate fi aplicată fără a fi emisă o ordonanță privind pornirea urmăririi penale în privința persoanei, după caz, a faptelor, care întrunesc elementele infracțiunii, reproșate persoanei în privința căreia urmează a fi aplicată această măsură, contravine art. 25 din Constituție separat și combinat cu art. 1 alin. (3) din Constituție.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII.

În consecință, solicit:

Declararea neconstituționalității,-

Prevederilor art. 304 alin. (1) Codul de procedură penală în cazul în care sunt interpretate că măsura procesuală de constrîngere sub formă de arestare preventivă se pune în aplicare în lipsa unei ordonanțe motivate a organului de urmărire penală;

Prevederilor art. 186 alin. (6) din Codul de procedură penală în cazul în care sunt interpretate că procurorul nu-i prezintă părții apărării materialele trimise în judecată pentru confirmarea

Copia corespunde originalului.

Judecătorul Ghenadie Lisii

prelungirii duratei arestării preventive, într-un termen „nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare preventivă,;

Prevederilor art. 175 alin. (1) , art 185 alin. (1) din Codul de procedură penală în cazul în care sunt interpretate ca măsură cu caracter de constrîngere sub formă de arestare preventivă poate fi aplicată persoanei fără a fi emisă o ordonanță privind pornirea urmăririi penale, după caz, a faptelor, care întrunesc elementele infracțiunii, reproșate persoanei în privința căreia urmează a fi aplicată această măsură.

VI. DATE SUPPLEMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII.

Judecătorul de instrucție a omis eliberarea în copii a materialelor dosarului și copiei înregistrării audio, pe motiv că sînt secrete.

VII. LISTA DOCUMENTELOR.

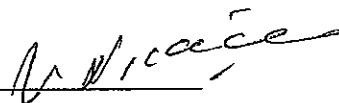
Procesul-verbal de sesizare despre săvîrșirea sau pregătirea pentru săvîrșirea infracțiunii;
Ordonanța privind începerea urmăririi penale;
Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 28.01.2016, ora 11:40-13:00;
Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 28.01.2016, ora 14:00-15:20;
Proces-verbal de reținere din 13.02.2016;
Proces-verbal de audiere a părții vătămate din 13.02.2016;
Ordonanța de punere sub învinuire din 15.02.2016;
Mandat de arestare din 16.02.2016;
Cerere de recurs din 19.02.2016;
Decizia instanței de recurs din 23.02.2016;
Demers privind prelungirea măsurii preventive din 23.02.2016;
Încheiere judecătorului de instrucție din 26.02.2016;
Cerere de recurs din 29.02.2016;
Demers privind prelungirea măsurii preventive din 24.03.2016;
Proces-verbal de examinare a imaginilor video din 19.02.2016;
Cerere privind excepția de neconstituționalitate din 27.03.2016;
Încheierea judecătorului de instrucție din 27.03.2016;
Încheierea judecătorului de instrucție din 28.03.2016;
Încheierea judecătorului de instrucție privind prelungirea termenului de arest din 28.03.2016;
Cerere de recurs din 30.03.2016;

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA.

Declar pe onoare, că informațiile ce figurează în prezenta sesizare sunt exacte.

5 aprilie 2016
mun. Chișinău

Vasile Nicoară
Avocat

Copia corespunde originalului
Judecătorul Ghenadie Listi

